

AJUTOORTOQARPAT

Ilinniartitsisumut ilitsersuut

IMAI

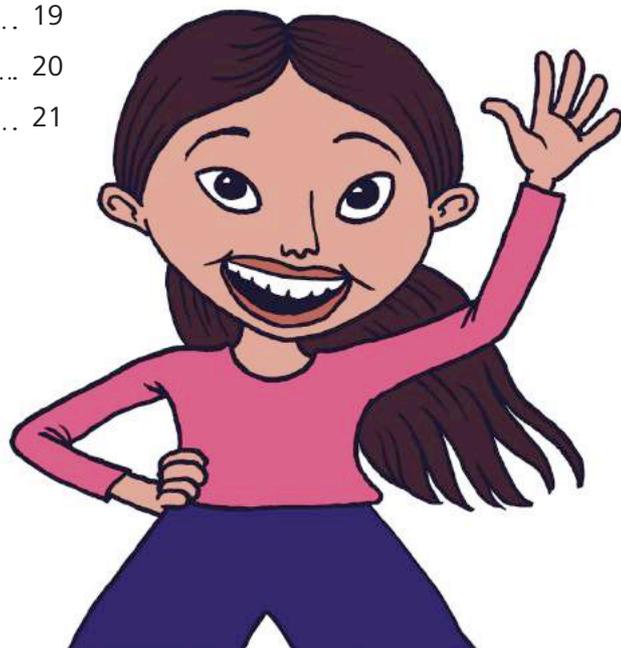
Siulequt	3
Ilinniartitsissutit immikkoortui	4
Pinngortitalerineq	5
Inersimasumik najuuttoqarpa?	6
Atugassanik toqqaaneq	6
Didaktikkimut atatillugu eqqarsaatersuutit	7
Atuartup mappersagaa	7
Allagartarsuaq	8
Klassimi paasisassarsiorluni angalaarnerit aamma/imaluunniit pulaartoqarneq ...	8
Kalaallit Røde Korsiat	8
Atortut	8

Quppernert kopiigassanut ataasiukkaanut ilitsersuutit:

Qupperneq kopiigassaq 1: Atuartup mappersagaa qanoq imaqarpa?	9
Qupperneq kopiigassaq 2 aamma 3: "Ajutoortoqarsimavoq!" aamma "Kisimiillutit angerlarsimavutit!"	9
Qupperneq kopiigassaq 4. Ikiortissarsiorlutit sianerit	11
Qupperneq kopiigassaq 5: Ajutoorneq misiginikuusara!	12
Qupperneq kopiigassaq 6: Pisuusaartitsinermut najoqqutassaq	13
Qupperneq kopiigassaq 7: Ordbogi!	13

Quppernerit kopiigassat:

01 · Atuartup mappersagaa qanoq imaqarpa?	14
02 · Ajutoortoqarsimavoq!	15
03 · Kisimiillutit angerlarsimavutit!	17
04 · Ikiortissarsiorlutit sianerit	18
05 · Ajutoorneq misiginikuusara!	19
06 · Pisuusaartitsinermut najoqqutassaq	20
07 · Ordbogi	21

Siulequt

Ilisimaneqarsinnaangilaq qaqugukkut atorfissaqartilissanerlugul

Anitsiarfinni pinguartoqartaqaaq aammalu ajutoortoqartarluni. Atuarfimmi, sunngifimmi aammalu angerlarsimaffitsinni perlataarnerit ajutoornerillu amerlasuut pisarput. Ikiueqqaarnermik ilisimasaqarutta ajutoornermi ajoquserneq killeqartissinnaavarput.

Meeqqat inuusuttullu namminneerlutik pinnguaraaramik imaluunniit kisimiillutik angerlarsimagaangamik qatanngutit ikinngutilluunniit arlaat ajutoortoq misigisinnasarpaat. Taavami qanoq iliussappat?

Ajornerpaavoq iliuseqanngikkunik imaluunniit ilisimasaqannginnertik peqqutigalugu kukkusumik iliorunik.

Atuarfimmi tunngaviusumik ilisimasassat siulliit aammalu ikiueqqaarnermi piginnaasassat pingaarnerit pissarsiarisinnaavaat.

Ajutoortoqarpat meeqqanut 7-9-nut ukiulinnut allataavoq. Atortussat imatut aqqisuussaapput illit ilinniartitsisutut atuartuutippit piginnaasaannut tulluarsaasinnaannut periarfissiillutik.

Illit ilinniartitsisutut aalajangiisuusussaavutit suliassat aammalu quppernerit kopiigassat sorliit atuartitsinermi atorneqassanersut.

Atuartup mappersagaani quppernerit kopiigassat suliassallu tamaasa atorniarlugit aalajangernikuuguit taava akunnerit atuartitsiffiusut 12-t aamma 16-t akornanni atorneqarnissaat naatsersuutigisariaqassavat.

Illit atuartuutivilluunniit ilaasa atortut atornerinik misilittakkassinnik allanut ingerlatitseqqiiniarussi - imaluunniit oqaaseqaateqarusukkussi aammalu pitsanngorsaatisanik siunnersuuteqarusukkussi Kalaallit Røde Korsiani assut tusarfigerusukkaluarpassi.

Allaffigisigut mailerfigalutaluunniit:

Kalaallit Røde Korsiat

Imaneq 41

Postboks 1630

3900 Nuuk

Oqarasuaat: 32 18 00

e-mail: krk@krk.gl

Ilinniartitsissutit immikkoortui

Ajutoortoqarp atuartunut tunngatitaavoq. Ukuninga atortutassaqarpoq:

- atuartut mappersagaat assiliartalersorluagaq
- ilinniartitsisumut ilitsersuut quppernernik kopiigassartalik
- allagartarsuaq "Ikiueqqaarnermi pisussat pingaarnerit sisamat"

Atortussat uunga piniarneqarsinnaapput:

Kalaallit Røde Korsiat

Imaneq 41

Postboks 1630

3900 Nuuk

Oqarasuaat: 32 18 00

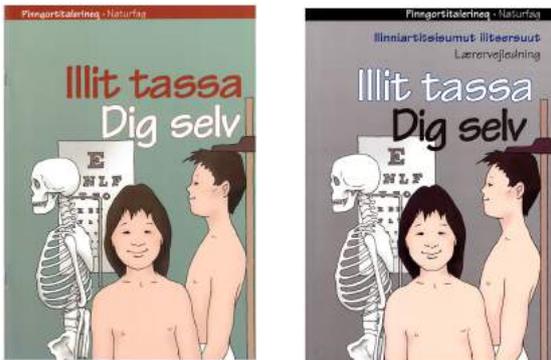
e-mail: krk@krk.gl

Pinngortitalerineq

Pinngortitalerinermi atuartitsinerup siunertaaraa (Atuarfimmi atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartitsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni § 30 tunngavigalugu.) atuartut pinngortitalerinermi paasinnittaatsinik suleriaatsinillu tunngaviusunik piginnaasaqalissasut aamma pinngortitalerinermut attuumassutilinnik paasisimasaqalissasut... Atuartut namminneq allallu isumannaatsuunissaannik peqqissuunissaannillu akisussaaqataasinnaangornissaminut ...

Atuartut nukarlerni atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq: Inuup timaata pisataasa samminerini inuup timaata immikkoortortaasa taaguutaat tamaasa eqqortumik ilisimassagaat taagorsinnaassagaallu.

Atuartup atuagaanut, Illit tassa - Ilinniartitsisumut ilitsersuut.

Ilinniartitsisumut ilitsersuummi aallaqqaammut pinngortitalerinermi atuartitsissummut qanoq isertoqarsinnaanera allaatigineqarpoq ilikkarniagassanut pilersaarusiamut innersuussisarluni.

Atuakkami immikkoortut sinneri atuakkami quppernerit akileriikkuutaat ataasiakkaarlugit atuartitsineq qanoq ingerlanneqarsinnaasoq ilitsersuutigineqarpoq.

Tamatigut tamaana suliamut tunngasunik iluaqutaasinnaasunik oqaaseqaateqartoqallattaavoq.

Atuakkap naggataaniipput ingerlassaqarnissamut arkit 26-t atuartup atuagaani sammineqartunut attuumassuteqartut, kiisalu naliliinissamut siunnersuutit.

Inersimasumik najuuttoqarpa?

Meeqqamut 7-9-nik ukiulimmut ikiueqqaartariaqalerluni akisussaaffimmik tiguisus-samut oqimaatsuvoq. Pitsaanerpaassagalarpoq taamaaliunngitsoorsinnaaguni. Taamaammat erseqqissartuarusunnarpoq ikiortissarsiortoqartariaqarnera - tassa inersimasumik pissarsinissaq. Meeqqat arlallit najuuppata, arlaat piaarnerpaamik inersimasumik, ilinniatitsisumik, sanilimik arlaannilluunniit sanioqquttumik pissarsisariaqarpoq, ataatsip ikiueqqaarnermi pisussat pingaarnerit sisamat aallartissavai.

Atugassanik toqqaaneq

Uani atuakkami pisassat sammisassanut sungiusaatinullu meeqqat atualerlaat takor-loorsinnaasaannut timikkullu piginnaasaannut killileqqapput. "Ikiueqqaarnermi pisus-sat pingaarnerit sisamat" tunngaviupput aammalu ikiueqqaarnermi periaatsit atuartut amerlanersaannik ingerlanneqarsinnaasorinartut.

Meeqqat ajutoorsimasup ilisimannginneranik naliliisinnaasunngorlugit ilinniartinnissaat aammalu ilisimanngitsup sannikannersillugu aalajangersimasumik nallartinnissaanik sungiusarnissaat. Periaatsit nalunarnerpaat meeqqat ukiuinut naleqqiullugit tassaapput sakkortuumik aanaartitsinerit saarnillu napisimasut passunnissaat. Uummat puaallu atorlugit annaassiniarneq atuartuni angajullersani aatsaat ingerlanneqassaaq.

Didaktikkimut atatillugu eqqarsaatersuutit

Ikiueqqaarnermik atuartitsinermit atatillugu tunngaviusumik eqqarsaataanikuuvoq ikiueqqaarnermi periaatsinik misilittaaneq atorlugu atuartitsineq atorsinnaalluartutut misigineqassasoq.

Atuartup mappersagaa

Atuartup mappersagaa assiliartaqarluarpoq, atuagassartaqarpallaarani, atuagassartai atuartussaannut naleqqussagaallutik, aammalu ingerlatassat suliassallu ilikkagassanik atuartitsinermit akuutitsillualersitsillutik.

Atuagassat atuartup mappersagaaniittut aammalu kopiigassaniittut sammisami oqaatsinik suliamut tunngasunik, isummap imarisaanut tunngasunik (taaguutit) oqaatsinillu nalunartunik avaqqussinnaanngisatsinnik imaqarpoq. Taakku quppernermi kopiigassami 7-mi oqaatsit mappersakkatut assiliartalittut ataatsimoortinneqarput, taamaalilluni atuartut amerlanerit atuagassartaanik sulissartaanillu suliaqarnerini ikiuutaasinnaassallutik. Oqaatsinik mappersagaq A3-nngorlugu anginerusunngorluguluunniit allisillugu kopeerneqarsinnaavoq klassimilu iikkamut arlariinnik qiviartagassatut nivinngarneqarsinnaalluni.

Atuartut mappersagaat aatsaat atorfissavimminiissaaq atuartitsinermit akuuguni. Atuartunut ataasiukkaanut attuumassuteqalersittariaqarpoq immersorneqarlunilu, atuartitsinerup ingerlanera najoqqutaralugu. Atuartitsinermit attuumassuteqarlunilu ullorsiutaassaaq, tassani atuartup suliaqarnera ikiueqqaarnermullu tunngasunut pulataarnera malittarineqarsinnaalluni.

Atuartup mappersagaa ilisaritinneqaqqaarpat, atuartut qupperneq kopiigassaq 1 atorlugu imaresai allattussavaat. Atuartup mappersagaani quppernerit tullinnguuttut marluk (qupperneq 4 aamma 5) aatsaat atulissapput, atuartitsineq ingerlaleriarpat, aammalu atuartut titartaavigalugillu allaffigippatigit.

Atuartup mappersagaa atorneqarsinnaassappat ilinniartitsisumut ilitersuut atortariaqarpoq. Ilinniartitsisumut ilitersuut oqaluttuanik atuarneqarsinnaasunik, quppernermik suliassanik kopiigassanik aammalu qiortagassartalinnik kiisalu quppernerit kopiigassat qanoq atorneqarnissaannik imaqarpoq.

Quppernermi 10-14-imi quppernerit kopiigassat ataasiukkaarlugit nassuiarneqarput atortussanillu pisariaqartunik siunnersuutitaqarlutik, anguniagassatut eqqarsaatersuutit oqaaseqaatillu aammalu quppernerit ataasiukkaat atuartitsinerup ingerlanerani qanoq atorneqarsinnaanerit siunnersuuteqarluni.

Allagartarsuaq

Allagartarsuaq klassimi nivingatitassatut naatsersuussaavoq, atuartitsinerup ingerlamera tamaat. Allagartarsuarmi ikiueqqaarnermi pisussat pingaarnerit sisamat qitiutin-neqarput - pingaarnerit sisamat kikkunnulluunniit ikiueqqaarnermik ilinniagaqartunut saqqummiunneqartartut.

Allagartarsuup imarisai klassi peqatigalugu piffissami piukkunnartumi eqqartorsigit, soorlu atuartup mappersagaani qupperneri 4-mi aamma 5-imi oqaluttuat nipituumik atuagassat samminerini.

Klassimi paasisassarsiorluni angalaarnerit aamma/imaluunniit pulaartoqarneq

Amerlanernut qatserutaasivimmud pulaarneq misigisaassaaq angisooq. Ajutoortoqartillugu qamussuit aallartittakkat takunerinnaat aammalu ambulancemik ingerlatitsisartumik oqaloqatiginnineq meeqqamut kimulluunniit pissanganartuussaaq.

Peqqissaavimmi meeqqerisoq napparsimasunilluunniit paarsisoq, ikiueqqaarnermi ilitersuisoq imaluunniit politeeq atuarluni pisassat meeqqanut uummarissunngortitsisinnaallutillu piviusorsiorningortitsisinnaapput. Aammattaaq eqqarsaatigineqarsinnaavoq angajoqqaat ilaasa akuutinneqarsinnaaneri. Meeqqat atualerlaat angajoqqaaminnik pulaartoqarneq tulluusimaarutigisarpaat, atuartitsinermik pissanganarningortitseqataasinnaagaangata.

Kalaallit Røde Korsiat

Ikiueqqaarneq Kalaallit Røde Korsiani suliani annersat pingaarnersallu ilagaat. Kalaallit Nunaanni atuartunut misilittakkagut ulluinnarnilu ingerlatagut ingerlateqqikkusuppagut, neriulluta ajutoortoqartillugu amerlanerit uninngaannaratik sukkasuumillu iliuseqarsinnaalissasut.

Ukiut tamaasa Kalaallit Røde Korsia 300-t ajutoortunik ikiuussinnaanermik pikkorissartarpei. Annertunerusumik uani atuarit www.krk.gl

Atortut

Klassi ikiueqqaarnermik ingerlataqalerpat poortaq ikiueqqaarnermi atortunik imalik takussavaat. Sunik imaqarpa? Qanoq atorreqarsinnaappat/-sappat? Imai nungulerpata qanoq iliortoqassava? Mattutaasivimmik imaqarluartumik atugassaqarneq pisariaqarpoq klassimi pisuusaartitsinernek quppernermi kopiigassami 7-imiittunik ingerlatsisoqalerpat. Mattusersuisoqassaaq nipputtartuliisoqarlunilu. Atuartut suliarileraangatigit aatsaat eqqortumik ikiueqqaarnermik ingerlatsisinnaanersut paasinarsisarpoq.

Atuaqatiminnik ilinniartitsisuminnillu sannikannersitsillutik aalajangersimasumik nallartitsillutik suliaqalerpata alliassianik peqarpat pitsaassaqaq.

Tæppit ajutoorsimasunut atornissaat pitsaasuupput. Ajutoornerinut illersuutaaginnaratik isiginnaartunut assiaqutaasinnaapput, piviusumi ingalassimatinniarneri ajornarsinnaasarmat.

Quppernertut kopiigassanut Ataasiukkaanut ilitserisut

Qupperneq kopiigassaq 1: Atuartup mappersagaa qanoq imaqarpa?

Atortut: Atuartup mappersagaa, lim, qiuutit

Suliassaq meeqqat ilisimariigaannik qulaajaanissaq aammalu atuartup mappersagaata sunik imaqarneranik aallussinissamik periarfissaqalersitsivoq.

Atuartup mappersagaa tunniunneqaraangami imarisaata nalunaarsornerinik quppernerillu kisitsisitaannaanik immersugassanillu imaqartarpoq. Atuartut suliassarivaat imarisaasa inaarsarnissaat qupperneq kopiigassaq 1 atorlugu.

Aaqqissuussamik periaaseqarluni suliassap sularinera tassaavoq qulaaninngaaniit qupperneq 2-mut titartagartassaata qulequtassaatalu nassaarinissaat. Atuartup mappersagaani qupperneq 2 qupperuk takullugulu qulequtaa tassaasoq "Susoqarami?" Quppernermi assiliartaliussaq qimerloorlugu. Taamaalereeraanni qulequtaa titartagarlu eqqortoq qiortarneqarsinnaapput imaasalu nalunaarsorneqarneranni "Qupperneq 2"-p nalaanut nipitillugit.

Suliassap qanoq sularineqarsinnaanera atuartut assigiinngitsorpassuarnik periaaseqarlutik sularisinnaagaat paasinarsissajunnarsivoq, pingaarnerpaaginnarpoq atuartup mappersagaani suut sumiinnerinik paasisaqarpata. Qanoq isikkoqarpa? Sumut tungava? Qanoq takitigaa? Sularinerani suna qilanaarisinnaanerlugu paasissavaat.

Quppernerit kopiigassat 2 aamma 3: "Ajutoortoqar-simavoq!" aamma "Kisimiilluni angerlarsimalluni"

Atortut: Atuartup mappersagaa, allagartarsuaq aqerluusaasivik aamma qalipaaitit.

"Ikiueqqaarnermi pisussat pingaarnerit sisamat" quppernermi 4-miittut klassimi sularineqalerpata oqaluttuaq atuarneqassaaq. Klassimi atuarsinnaanerup qaffasisusia najoqqutaralugu oqaluttuaq kopeerneqarsinnaavoq agguaanneqarlunilu atuartut malinnaasinnaaqullugit, ilinniartitsisup atuffassinerani.

Angerlarsimaffimmi ajutoornerit aqqusinnermilu angallannermi ajutoornerit nalinginnaanersaapput, taamaattumillu ajutoornerullutik meeqqat naammatoorsinnaasaat. Angallannermi ajutoornermik oqaluttuaq pinaveersaartitsinnermik oqaloqatigiissuteqar-nissamik periarfissiivoq. Niviarsiaaraq niaqorornaveeqquteqarpoq cykelerluni atugas-siamik. Niaqorornaveeqqutinik cykelerluni atugassianik atuiunerup ajutoornerit pinngit-soorneqarsinnaanngitsut kingunerisaannut annikillisitseqataasarput. Naqissuserlugu erseqqissartuarusunnarpoq niaqorornaveeqquteqarani cykelerneq "niaqoqarpallaan-ginnerusoq".

“Ajutoortoqarsimavoq!” aamma “Kisimiilluni angerlarsimalluni” quppernemi kopiigasani 2-mi aamma 3-miittut klassimut atuffassissusiaapput. Oqaluttuat marluk meeqqat ikiueqqaarnermi pisussanik pingaarnernik 4-nik ilinniartinnissaanni atorneqassapput, ukuusunik:

- 1) Isumannaallisaagit,
- 2) Inuk nalileruk,
- 3) Ikiortissarsiorit
- 4) Ikiueqqaarit.

“Ajutoortoqarsimavoq!” qupperneq kopiigassaq 2

Klassimi oqaluttuaq atuffassissutigalugu aallartigit. Klassimi oqaluttuami qanoq pisoqarnera oqaloqatigiissutigisiuk aammalu namminneq assingusumik misilitaqarnikuunersut. Taava ikiueqqaarnermi pisussat 4-t allattarfissuarmut allakkit aammalu meeqqallu oqaloqatigiissutigisiuk immikkoortuni ataasiukkaani Arnaq qanoq ilionersoq. Kisitsisit 1-4 allatami attuumassuteqarfiini allaqqapput. Oqaluttuaq atuqqiguk immikkoortullu 1-ip kingorna unigit. Meeqqanut kipparissup 1-p iluani Arnaq qanoq ililluni isumannaallisaanersoq titartaqujuk. Titartapallaannagassaapput imaluunniit titarnerit atorlugit nukappiaraliat nivarsiaraliallu. Pingaarnepaavoq meeqqat ikiueqqaarneq eqqortoq eqqarsaatigissagaat pisumilu qanoq iliortoqarnissaa titartarlugu.

Periuseq taanna atorlugu ingerlaqqigit immikkoortoq 2 atuarlugu kipparissullu iluani meeqqat titartaasillugit, Arnaq qanoq ilionersoq inummik naliliinermini. Periaaseq taanna atorlugu immikkoortoq 3 aamma 4 ingerlatikkit. Piffissaqarpat meeqqat titartakkatik inaarsarsinnaavaat kingusinnerusukkullu qalipaaserlugit.

Suliassap uuma kingorna ikiueqqaarnermi pisussat pingaarneri 4-t uteqqinneqarsinnaapput allagartarsuaq atorlugu. Aamma meeqqat ikiueqqaarnermi pisussat pingaarneri 4-t atuartup mappersagaani quppernerup naqqani allassinnaavaat.

“Kisimiilluni angerlarsimalluni!”- qupperneq kopiigassaq 3

Oqaluttuap aappaani “Kisimiilluni angerlarsimalluni” ikiueqqaarnermi pisussat pingaarneri 4-t allattarfissuarmut allallugit aallartittoqarsinnaavoq meeqqallu kipparissut 4-t iluini ingerlanermi titartaasillugit. Oqaatigineqartariaqarpoq qupinguallattoqarsimappat nakorsamit misissorneqartariaqarmat. Taamaammat anaana angerlamut apuukuni ilaqutariit nakorsaannut sianertariaqarmat isumaqatigiissutigalugu qaqugu Malik nakorsiarfimmu misissortikkiartussanersoq.

Oqaluttuap “Kisimiilluni angerlarsimalluni” kingorna ikiueqqaarnermi pisussat pingaarneri 4-t uteqqinnerini tikinneqarsinnaavoq immikkoortoq 1 ilaasariaqanngitsoq. Allamik pisoqaaqqissinnaanngippat, qamitassaqaanngippat, imaluunniit pisoq ajornerusumik ingerlaqqissinnaanngippat. Imaassinnaavoq orlusoqarsimasoq/nakkar-toqarsimasoq annerlunilu, eqqaanili ulorianartoqarani. Immikkoortoq taamaalilluni qaangilertorneqarsinnaavoq immikkoortunullu 2-mut, 3-mut 4-mullu ingerlaqqittoqarsinnaalluni.

Suliassap uuma kingorna ikiueqqaarnermi pisussat pingaarneri 4-t uteqqinneqarsinnaapput allagartarsuaq atorlugu. Meeqqat atuartut mappersagaanni quppernerup naqqani ikiueqqaarnermi pisussat pingaarneri 4-t titarnemi akiffissiani 4-ni allassinnaavaat.

MALUGIUK: Qupinguallattoqarpat!

Qupinguallattoqarsimappat pingaaruteqarpoq pineqartup nakorsamit misissorneqarnissaa. Peqqissaavimmut sianerit.

Qupperneq kopiigassaq 4: Ikiortissarsiorlutit sianerit

Atortussat: Qiuutit, mobili qaminngasoq aammalu ikiortissarsiorluni sianerluni kaleriisooqarnerani assiaqutassaq taakku marluk imminnut takusinnaannginniassammata. Atuartut pappiaqqamik qeratasuumik mobiliusaliorsinnaapput imaluunniit atuarfimmi telefonikumik atorsinnaallutik.

Atuartut qupperneq 6 atuartut mappersagaanni marlukkuutaarlutik atuareerunikku kalerriineq sungiusassavaat. Quppernermi kopiigassami 4-mi oqaaseqatigiit atuartup mappersagaani 6-mi allaqqasut assigaat, uanili tulleriinneri "piumamut" tulleriinnilersugaallutik. Suliassaq siulleq tassaavoq eqqortumik tulleriinnilersornissaat - atuartup mappersagaa atorneqarsinnaavoq, pisariaqartutut nalileraanni. Aantuup ataataanik Jensimik oqaloqatiginninnerit ingerlaneri assigiinngitsorpassuusinnaapput. Atuartup mappersagaani oqaloqatiginninnerup ingerlanera facitlistitut atorneqarnissaa isumaavoq - aammalu atuartunut ikiuutitut. Pingaartoq unaavoq Aantuup ataataanut paasisutissat suut pingaaruteqarnersut atuartut paasisimalissagaat - aammalu oqaloqatigiinneq taassuma aqussagaa aammalu taannaassalluni oqaloqatigiinnermik taamaatitsisoq.

Quppernermi kopiigassami 4-mi ajutoornerit annertunngitsut titartarnikuupput inersimasumut siarnutigisassat.

Allagartami suliassiissutilimmi titartagaq atuartup aappaannaanut takoqqusaavoq. Atuartup aappaa inersimasuusuaassaavaq susoqarsimaneranik ilisimasaqareeqqusaanngitsoq. Susoqarsimansoq oqaloqatigiinnermi paasiniassavaa tamatumalu kingorna ikiuiartortussamik aggersitsisoqartariaqarnersooq nalilerlugu.

Sungiusareernerup kingorna klassip oqaloqatigiissutigissavaa sungiusarnerup ingerlannera qanoq innersooq. Suna iluatsippa? Suna iluatsinngila? Inersimasumik pisarsiniarneq qanoq siviisutigaa? Arlaannik nalunartoqarpa? Arlaannik immikkut pingaarutilinnik inersimasumut apuutassaqarpa?

Atuartut aamma oqaloqatigikkut sutigut tamatigut immikkut ittumik ikiortissarsiorluni sianertoqartassanngitsoq. Taamaaliortoqartassaaq aatsaat ajutoorneq annertuppat: Ilisimajunnaartoqarsimappat, aanaartitsisorujussuaqarpat, uutiterujussuortoqarsimappat (assammik anginerusumik) aammalu nissumik assaqqumilluunniit napisisoqarsimappat. Tamakku pillugit atuartup mappersagaani sammisaqartoqassaaq, ajutoornerit qanoq inneri najoqqutaralugit immikkoortuni atuarneqarsinnaalluni immikkut ittumik ikiortissarsiorluni sianertoqassanersooq.

Qupperneq kopiigassaq 5: Ajutoorneq misiginikuusara!

Atortussat: Aqerluusaasivik qalipaattillu.

Atuartut amerlanerit ajutoornermik nalaataqarnikuupput oqaluttuarerusuttaqalugulu. Atuartoq nammineq nalaataqarnikuunngikkuni ilimanarluinnarpoq fjernsynikkut takunikuusut oqaluttuarerusussinnaasaminnik.

Nammineq ajutoorneq nalaannikuusat oqaluttuaralugu aallarniutigisinnaavat. Qanoq ilinnut sunniuteqarsimansoq aammalu sulerisimanerlutit oqaluttuariuk. Atuartut sequnngertillugit ajutoornermik takusimasaminnik imaluunniit fjernsynikkut takunikuusaminnik takorluuisikkitt. Atuartut ajutoorneq titartareerunikku ikiueqqaarneq eqqarsaatigalugu isiginnaassavaat. Namminneq ikiueqqaartuarannguaq Line-ullutik takorloortikkitt.

Immikkoortut 4-t titartakkap ataani immersugassat atuartut ikiueqqaarnermi pingaarnertut pisussanut 4-nut eqqarsaataat sammitissavaat.

Qupperneq kopiigassaq 6: Pisuusaartitsinermit najoqqutassaq

Atortussat: Allagartarsuaq, sannikannersitsillutik aalajangersimasumik nallartitsillutik nallavik atugassaat aammalu immaqa qiuutit.

Pisuusaartitsineq pitsaasuuvog atuartut suliaqartinniarnerni timikkut tarnikkullu. Meeqqanut pitsaasuuvog nammineerlutik passussillutik misiliitillugit ikiueqqaartariaqa-lernissaminnut.

Pisuusaartitsineq ingerlanermi aalajangersimasumiinnissaa eqqarsaataannilaq. Pisuusaartitsinerit ingerlanermi sammisanik allannguutitut imaluunniit naggataarutaa-sumik atuartut ataasiakkaat ikiueqqaarnermi ilikkarsimasaminnik takutitsillutik misilit-sinneranni atorneqarsinnaapput.

Atuartut marlukkuutaarlutik imaluunniit suleqatigiinnguakkuutaarlutik suleqatigiis-sinnaapput. Marlukkuutaarlutik suleqatigiit arlaqarlutilluunniit suleqatigiit pisoqarsi-maneramik oqaluttuamik tunineqassapput. Pisimasut arfiniliinnaammata marlukkuu-taarlutik suleqatigiit arlaqarlutilluunniit suleqatigiit arlallit assigiimmik pisimasumik pisinnaapput.

Meeqqat titartagaq qimerluussavaat najoqqutassamillu imminnut atuffallutik. Taava oqaloqatigiissapput inuttassallu agguataarlugit klassiminni pisuusaartitsinerup taku-tinnissanut sungiusarlutik. Atuartut pisuusaartitsinerminni ikiueqqaarnermi pisussat pingaarnerit 4-t aallaavigalugit eqqarsassasut eqqaasikkigit. Allagartarsuup klassimi ersittumi nivingasup qimerloornerani iliuusissamik tulleriinneri takusinnaavaat.

Suleqatigiit klassimut pisuusaartitsereerpata pisuusaartitsinermik ikiueqqaarnermillu naliliinermik naggaserneqarsinnaapput soorlu pisoqareernerata kingorna pisussat pingaarnerit 4-t misissorlugit: **1) Isumannaaallisaagit 2) Inuk nalileruk 3) Ikiortissarsiorit 4) Ikiueqqaarit.**

Pisuusaartitsinermit najoqqutassaq nr. 5 aamma 6 sannikannersillugu aalajangersi-masumik nallartitsinermit sungiusartoqarnissanut tikkuussipput. Pitsaassaaq klassimi atuartut tamarmik kammalaatimik immaqalu ilinniartitsisumik sannikannersillugu aalaangersimasumik nallartinnerisa misilinnissaannut periarfissaqarpata.

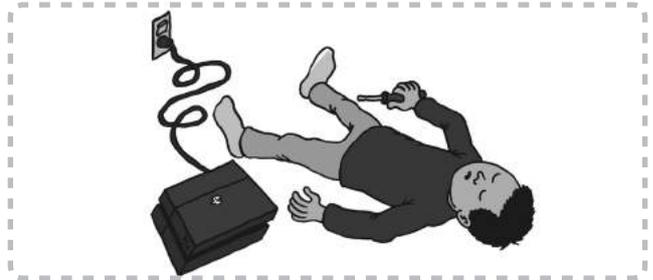
Qupperneq kopiigassaq 7: Ordbog-i

Oqaatsit taaguutillu nalunartut atuartitsinermit atorneqarneri avaqqussinnaasiman-ngilagut. Taamaammat ordbogi una pisariaqarpoq. Immaqa atuartut siulliit ilaattut pigunikku ajunnginnerussaaq atuartup mappersagaani suliaqarnerminni atorsinnaal-lugu. A3-ngorlugu anginerusunngorluguluunniit kopeerneqarsinnaavoq klassimilu arlalinngorlugu nivinngarlugu.

Atuartup mappersagaani soqarpa?

Titartakkat imarisaannilu qulequttat

Titartagaq qulequttamut quppernermullu imminnut ataqatigiittut qiortakkit. Imarisaata qupperneqataanut atuartup mappersagaani nipitikkit.

Qupp. 4:

Ajutoortoqarsimavoq!

Qupp. 8:

Na'aa, aanaarpoq!

Qupp. 5:

Kisimiilluni angerlarsimaneq

Qupp. 9:

Napisimava?

Qupp. 6:

Ikiortissarsiorluni qanoq
sianertoqartarpa?

Qupp. 10:

Uuniaqinak!

Qupp. 7:

Ilisimava? - Taava sannikannersillugu
aalajangersimasumik nallartissaaq.

Qupp. 11:

Mianersorit, toqunarpoq!

Ajutoortoqarsimavoq!

“Kaar nuann”, Rosa eqqarsarpoq. Arnaq angumasinnaajumallugu nuannaarluni cykelimini tukkaavoq. Marluullutik Arnamukarput. Kiisami akueritikkamik. Tamanna ajornaat-suinnaasimangilaq. Rosap anaanani immaqa 1000-riarluni aperinikuuaa aperinerillu tamaasa naaggaartittarnikuulluni.

“Naamik angerlamut kisimiillutit cykelernissannut meeraavallaqaatit” arnaata oqarfigisarnikuuaa Rosap aperineri tamaasa “Ulorianarpallaaqaaq”. Kiisami akueritipput. Sapaatummat isumaqatigiissutigineqarpoq niviarsiaq-qat taakku marluk ullumikkut atuareerunik cykelinik ingerlaqatigiissinnaasut.

Rosap angerlamut apuunnissartik utaqqisinnaanngingajappaa. Nuannaangaarami soorlu qannartaa qaalersoq. Arnaq qiviartarpaa kammanilu soorlu paaseqatigiilluaavissimallutik. Arnap niaqquni aalatippaa Arnap aalatitsisarneratut ilisarnavissumik. Soorlumi oqartoq: “Hey Rosa. Uagupajuit!”

Tassanngaannaq Arnaq bremserujussuarpoq assakaasui kiggigullugit unitsillugit. Rosa qiviariasaarpoq, kingusinaareerlunili. Nukappiaraq løbehjulerluni sukkaannaq takkuppoq. Rosa aamma bremserujussuarpoq, iluaqutaavallaanngilarli. Assakaasumini siorlermik nukappiaraq aporpaa asfaltimut uppitillugu. Rosa cykelit aquutaat qulaallugit tammippoq nipilu eqqumiitsoq tusarlugu. “Immaqaana niaqorornaveeqqutigita asfaltimut torluttoq,” eqqarsarpoq.

Isigisai taartuinnanngorput. Isini uiseqqikkamigit, cykeliisa qallersimavaat. Rosap malugaa nissuni annernartoq. “Naa, niora,” suaartarpoq.

Arnaq cykelimit niuvoq uppinnaveeqqutaalu ikkullugu nikuitillugit.

1) "Rosa eqqissiinnarit. Ikiussaqqaar-pakkit." oqarpoq qajassuartumillu cykelit Rosamit qimaamisilaarlugit. Aqqusinermit ungasiami nukappiaraq takuaa nikuissimasoq biili tungiminnut aggersoq unitsinniarlugu.

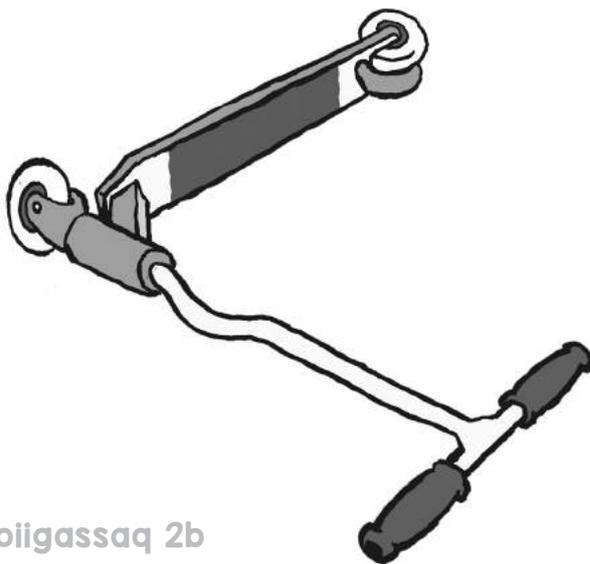
2) Arnap takusinnaavaa Rosap niua eqqumiitsumik inissisimasoq. "Napisi-massaaq," eqqarsarpoq. "Sukkut annernarpa?" Rosa aperivaa. "Nissukkut," Rosa oqarpoq. "Niora assut annernarpoq, assakka imman-guaq." Arnap takusinnaavaa Rosa assammigut amiialakatsitersimasoq. Nukappiaraq ornippaa misissorlugulu. Qaamigut kilersimavoq aanaalaartumik aamma seeqqumigut kilersimavoq. Qarlii aamma alissimapput aanaartoqa-laarporlu, kisianni ajorpasinngilaq. "Aqqusinermit nammineq illuarsinnaa-vit?" Arnaq aperivoq. Nukappiaraq akivoq: "Aap!"

3) Aqqusernup sinaani nukappiaqqap kammaa qeqarpoq. Taanna nilliavoq: "Ikiortissamik! Ikiortissamik!", taamaa-lioriarmallumi arnaq igalaani itsuarpoq. Arnaq eqqarsarpoq: "Niuiarsimavoq! Taava inersimasumut sianissaanga." Mobilini tiguua ikiortissarsiorlunilu sianerluni.

4) "Inersimasoq erninnaq takkutis-saaq" Arnap Rosa oqarfigaa. "Soorlu erniinnannguaq takkutissasoq." "Anaana, anaana, anaana! Niora annernaqaaq," Rosa qiaatigaluni oqar-poq. "Aanaanamut aamma sianersin-naavit?"

"Suu," Arnaq oqarpoq. "Ingerlaannaq sianilerpunga". Arnaq igalaakkut itsuarniku ikiueqqaar-nermi atortut nassarlugit takkunnikuu-voq, atorluguli aallartinnginnermini Rosap niua tuluujummik atuagaasivim-millu ikorfeqqaarpa. Taava nukap-piaqqamukarpoq ikioriartorlugu.

Kisimiillutit angerlarsimavutit!

“Qaatoruna erninnaq naammassivoq,” Arnaq eqqarsarpoq, nerisani sukkulaatitalik animi Maliup tanissimasaa tamuaatigalugu. Arnaq qilanaarpoq. Maliup Play Stationeqatiginiarlugu neriorsorsimavaa, anaanamik isernissaata tungaanut. Nukaa Naja siuserisoq anaanap nakorsiaattariaqarnikuuaa. “Ajunnginniartussaq,” Arnaq eqqarsarpoq ualineranilu eqiasuataajutigaluni igalaakkut itsuarluni.

Tassa taarsilerii katappoq. Malik iseqqipallanniartussaq. Sannavimmukalaarniarami Play Stationip ikkuffia iluarsaaniarlugu. “Sunaana?” Arnaq tupalluni imminut oqarfigaaq. “Sunaana nipi?” “Malik illit-una?” suaarpoq naalaarlunilu. Taamak nipa qaraluanguaq. Nipa qanngiivippoq! “Arlaannik ajortoqarpoq,” Arnaq eqqarsarpoq. Ernumalermat uummataa kassuppoq, tuaviinnarlu sannavimmukarpoq.

Matu qiveramiuk Malik natermi nalasoq takuaa. “Susoqarami?” suaarpoq, naak nalunngikkaluarlugu Malik akinaviangitsoq. Malik nalavoq illuanik qinneriaat illuanillu Play Station tigummillugit. Ikkami ikkuffimmut ikkuteqqavoq.

“Qanormaa iliussaanga?” Arnaq eqqarsarpoq. “Aa ilumut, innaallagialu qamis-savara, uangattaq qupinguallannginniassagama.”

1) Qamittaat qamippaa illuanullu saalluni.

2) Maliup qinneriaat iperarsimavaa. Arnaq sanianut seeqqummerpoq suaartarlunilu: “Malik, qaa oqariarit!” aalatiitigalugu.

Malik paasissaanngitsunik oqalungusarpoq.

“Qanoq oqarpit?”

“Øh, mmm....?” Susoqartoruna?” Malik nipikitsumik oqarpoq paatsiveerusimaarlunilu Arnaq isigalugu. Paasilinnguatsiarpaa susoqarsimangersoq.

3) Arnar mobiltelefonini kaasarfimminit ammuksivamaa. Malik akerliuvoq. “Naamik, anaanamut sianissanngilatit!” oqarpoq. Arnalli nalunngilaa anaanamut sianertariaqarluni. Nalunngilaami inersimasumik ikiuussinnaasumik pissarsinissaq pingaaruteqartuusoq.

4) Malik ikiorpaa najummillugulu. Inimukarput. Arnaq immiartorfimmik imermik imalimmik aallerpoq, Malik imerpoq oqarlunilu: “Ah, iluaq!”

Oqaloqatigiipput, anaanap Najallu takkussiisaa. Takkuppata tamarmiullutik nakorsamukassapput Malimmik misissuisussamut, qupinguallannikuummammi.

Ikiortissarsiorlutit sianerit

Paatsiveqanngillat

Oqaaseqatigiit akuleriinnikuupput.
Eqqortumik tulleriinnilersinnaavigit? Kisitsisitalikkit.

___ Aap, kisianni taliata isikkua eqqumiippoq

___ Aantuut, sumiippit?

___ Aantumik ateqarpunga

___ Emilli qanoq ippa?

___ Aantuut, sumi najugaqarpit?

___ 27 17 77

___ Ataatajuna. Aluu

___ Baaj, iliinnaruk

___ Niaqquni anaarlussimagunarpaa

___ Kina oqaluuppara?

___ Emilli qassinik ukioqarpa?

___ Arfineq pingasunik ukioqarpoq

___ Ikiortissannik ornitsissavakkit

___ Ole Brandtip Aqputaa 4

___ Eqqumavaa?

___ Uagutsinni angerlarsimavunga. Emilli majuartarfikkut nakkakattarami

___ Hej Aantuut, normu suminganiit sianerpit?

Nammineq misiliguk

Suleqatillu suleqatigiissaasi.
Atugassat sisamat qiortakkit.
Mumillugit ilikkit.

Arlarsi inersimasuusuusaassaaq.

Aappaa tassa Arnaq inersimasumut sianertoq.
Arnaq makittakkamik tigusissaaq imminnullu ikiortissarsiorluni sianerluni.

Ajutoorneq misiginikuusaraa!

Ikiueqqaarnermi pisussat pingaarnerit sisamat

Ajutoornermik nammineq misigisaqarnikuuit?

Ajutoornermik tusarnikuuiit imaluunniit tv-mi takunikuuiit?

Uani ajutoorneq titartassavat:

Arnap qanoq iliornissaanik ilitsersoruk:

1) Isumannaallisaagit: _____

_____

2) Inuk nalileruk: _____

_____

3) Ikiortissarsiorit: _____

_____

4) Ikiueqqaarit: _____

_____

Pisuusaartitsinermi najoqutassat

1

Kunuk tallimanik
ukioqarpoq.
WC-mut saligummik
imersimavoq.
Annernarpoq.
Nilliavoq.

2

Pavia tiillorpoq. Qala-
titsissut uppiqpoq.
Qalattumik
tallimigut kuivoq.
Annernarpoq. Nillia-
voq: "Na, na, na!"

3

Uiloq nakkarpoq.
Nissuni napivaa.
Annernarpoq. Nillia-
voq: "Na, na, na!"

4

Malik kilersimavoq.
Assut aanaarpoq.
Oqarpoq: "Haa, aa-
naarpoq. Ikiunnga."

5

Mia issakatsiaar-
tarfimmu arpaalluni
aporpoq uppillunilu.
"Halluu, halluu",
Arnaq suaartarpoq.
"Mia ilisimajunnaar-
simavoq."

6

Abia ujaqqamut
avaarsimavoq.
"Hey, hey, Abia,"
Arnaq oqarpoq.
"Ilisimajunnaarsima-
voq," Pipaluk oqarpoq.

Ordbogi

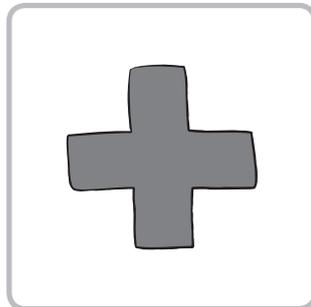
Ujamiut

Ilisimangilaq

Niu napiniku

Peqqissaavik

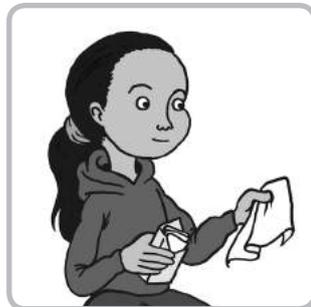
Uutiterneq

Toqunartoqalerneq

Pillutsitsigaluarneq

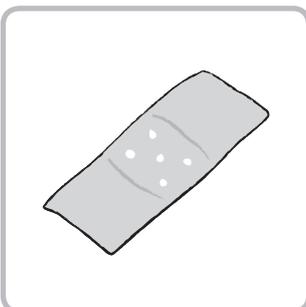
Ikiueqqaarneq

Amiialakatsiterneq

Qinggakkut aanneq

Nipputtartoq

Mattut

Sannikannersillugu aalajangersimasumik
nallartitsineq

Ajutoortoqarpat - Ilinniartitsisumut ilitsersuut

© Kalaallit Røde Korsiat

Suliarineqarnerani najoqqutaq "Når ulykken er sket"
allattoq Torben Blankholm, aqqissuisut: Caroline La Cour
Andersen, Leslie Grebst aamma Ann Hiort Maltesen.
Nakorsatut siunnersorti: Lars Andersen
© Røde Kors i Danmark 2009

Atuartitsissutip imarai ilinniartitsisumut ilitsersuut una,
atuartup atuagaa aammalu nittartagaq www.krk.gl
Atuartitsissutissat meeqqanut 7 - 9-nut ukiulinnut tulluarput

Aqqissuisut: KRK aamma Ebbe Mortensen
Nutserisoq: Kunuunnguaq Olsen
Titartaasoq: Martin Brandt Hansen
Assiliartalersornerani aqqissuisoq: mmgrafisk.dk
Naqiterneqarfia: Lasertryk A/S, Århus

Suliarinnittoq Dacapo Publishing, Nuuk 2017
ISBN 978-87-92170-39-2

Ilusaa siulleq, siullermik naqinnera.
Ilinniartitsisumut ilitsersuut
www.krk.gl/atuarfik aaneqarsinnaavoq.

Saqqummersinneqarnerani tapersersuisut:

 Namminersorlutik Oqartussat,
Tips & Lottomidlerne.

Tamatigut innimigisassaq.

Atuakkamik matuminnga immikkoortuinilluunniit nuutsiterilluni allatulluunniit assiliilluni aamma radiukkut tv-kkulluunniit
aallakaatitsilluni saqqummiussuisoqassanngilaq atuakkiortoq naqiterisitsisarfillu allakkatigut akuersisimatinnagit.
Tamatumani pineqanngilaq atuakkap eqqartorneqarnerani allaaserineqarneranilu tigulaarilluni issuaasinnaaneq.

Kalaallit Røde Korsiat

Kattuffiup allaffia
Imaneq 41
Postboks 1630
3900 Nuuk

Oqarasuaat: 32 18 00
e-mail: krk@krk.gl

www.krk.gl

9 788792 170392